

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы прарэктар

УА «Беларускі дзяржаўны

ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

_____ Ю. П. Бондар

«____» _____ 2012 г.

Рэгістрацыйны № ВД-_____/вуч.

АКТУАЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ МУЗЕЯЗНАЎСТВА

*Вучэбная праграма па спецыяльнасці
другой ступені вышэйшай адукацыі 1-23 80 02 Музеязнаўства,
кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб'ектаў*

Мінск
БДУКМ
2012

Складальнік

А. М. Нароўская, дацэнт кафедры гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Рэцэнзенты:

М. М. Елінская, сакратар Геральдычнага савета пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, галоўны спецыяліст аддзела навуковага выкарыстання дакументаў і інфармацыі Дэпартамента па архівах і справаходстве Міністэрства юстыцыі РБ, кандыдат гістарычных навук;

Л. У. Дамнянкова, дацэнт кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай гісторыі Беларусі і музеязнаўства ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 27.09.2011 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 2 ад 29.11.2011 г.)

Адказны за рэдакцыю *В. Б. Кудласевіч*
Адказны за выпуск *А. М. Нароўская*

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна «Актуальныя праблемы музеязнаўства» садзейнічае павышэнню тэарэтычнага ўзроўню магістрантаў, знаёміць іх з асноўнымі канцэпцыямі, тэарэтычнымі і практычнымі праблемамі музеязнаўства.

Мэтай выкладання дысцыпліны з'яўляецца вывучэнне магістрантамі тэарэтычных аспектаў музеязнаўства, новых тэндэнцый у развіцці музеяў у другой палове XX – пачатку XXI ст., інавацыйных форм навукова-фондавай, навукова-экспазіцыйнай дзейнасці, сучасных форм культурна-адукацыйнай работы музеяў.

Задача дысцыпліны «Актуальныя праблемы музеязнаўства» – стымуляваць інтарэс магістрантаў да музеялогіі, і таму ён арыентаваны на найбольш спрэчныя пытанні, якія актыўна абмяркоўваюцца сёння тэарэтыкамі і практыкамі музейнай справы.

Праграма дысцыпліны ўключае аналіз такіх праблем, як феномена дамузейнага збіральніцтва, асобна разглядае музей як культурную форму, тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў, аналізуе пытанні тыпалогіі музеяў пад адкрытым небам.

Пасля вывучэння дысцыпліны магістранты павінны *ведаць*:

- асноўныя праблемы сучаснай музеялогіі;
- асноўныя дасягненні і тэндэнцыі ў галіне музеязнаўства ў другой палове XX – пачатку XXI ст.;
- канцэптальныя асновы сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў;
- новыя тэхналогіі навукова-фондавай, навукова-экспазіцыйнай работы;
- умець*:
 - аналізаваць і выкарыстоўваць тэарэтычныя палажэнні музеязнаўства;
 - арыентавацца ў навуковых даследаваннях па праблемах міжкультурных камунікацый;
 - вызначаць функцыі музея як сацыяльнага інстытута;
 - прымяняць на практыцы навуковыя дасягненні музеязнаўства;
 - даследаваць магчымасці развіцця музея XXI ст. ва ўмовах глабалізацыі культуры і ролі новых тэхналогій.

Для больш глыбокага засваення матэрыялу, апрача аўдыторных заняткаў, у якасці самастойнай работы прадугледжваюцца наведванне магістрантамі музеяў, выстаў, прагляд і аналіз мультымедычных матэрыялаў.

Пры вывучэнні дысцыпліны «Актуальныя праблемы музеязнаўства» выкарыстоўваюцца сучасныя метады навучання і камп'ютарныя тэхналогіі.

Сярод актыўных тэхналогій работы з магістрантамі неабходна вылучыць:

- дыскусійныя метады (групавая дыскусія, мадэліраванне практычных сітуацый, напісанне канцэпцый выстаў і інш.);
- візуальныя метады (метады ілюстрацыі, дэманстрацыі, відэаматэрыял).

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны адведзена 112 гадзін, з якіх 34 – аўдыторныя заняткі: лекцыі – 20 гадзін, семінары – 14 гадзін. Рэкамендаваная форма кантролю – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць гадзін		
	усяго	лекцыі	семін. зан.
Уводзіны	2	2	
<i>Тэма 1.</i> Тэарэтычныя праблемы музейлогіі ў канцы XIX – першай палове XX ст.	2	2	
<i>Тэма 2.</i> Тэарэтычнае асэнсаванне праблем музейзнаўства ў другой палове XX – пачатку XXI ст.	2		2
<i>Тэма 3.</i> Навуковыя даследаванні па праблемах міжкультурных камунікацый		2	
<i>Тэма 4.</i> Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі	2		2
<i>Тэма 5.</i> Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX – пачатку XXI ст.	2		2
<i>Тэма 6.</i> Музей як культурная форма	2	2	
<i>Тэма 7.</i> Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст.	2	2	
<i>Тэма 8.</i> Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктуры і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі	2		2
<i>Тэма 9.</i> Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе	2	2	
<i>Тэма 10.</i> Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея	2		2
<i>Тэма 11.</i> Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе	2	2	
<i>Тэма 12.</i> Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка	2		2
<i>Тэма 13.</i> Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў	2	2	
<i>Тэма 14.</i> Праблемы музейфікацыі помнікаў драўлянага дойлідства	2	2	
<i>Тэма 15.</i> Праблемы музейфікацыі археалагічных аб’ектаў	2	2	
<i>Тэма 16.</i> Феномен музея гарадскога асяроддзя	2	2	
<i>Тэма 17.</i> Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі	2		2
Разам...	34	20	14

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Уводзіны

Мэта, задачы і змест курса «Актуальныя праблемы музеязнаўства». Асноўныя паняцці «музеялогія», «музеязнаўства». Пераасэнсаванне фундаментальных музеязнаўчых паняццяў. Праблемы музеялогіі ў тэрміналагічным аспекце. Змены ў поглядах замежных музеязнаўцаў на вызначэнне музеялогіі.

Музеялогія як навука, якая знаходзіцца на стадыі фарміравання. Адсутнасць агульнай канцэпцыі музея і як вынік – метадалагічнай высновы. Інстытуцыянальны падыход (музеі як навукова-даследчая, культурна-асветніцкая, адукацыйна-выхаваўчая ці рэкрэацыйная ўстанова).

Тэма 1. Тэарэтычныя праблемы музеялогіі ў канцы XIX – першай палове XX ст.

Артыкул доктара Й. Г. Грэсэ «Музеялогія як навука» (Дрэздэн, 1883). Музеялогія як новая навуковая дысцыпліна. Публікацыі XIX–XX стст. аб тэарэтычных палажэннях музея. Даследаванні амерыканскага вучонага В. Бернса, тэарэтыка Усходняй Еўропы І. Неуступнага. Міжнародныя канферэнцыі і дыскусіі 1960–1980-х гг. па пытаннях прызнання музеялогіі самастойнай навуковай дысцыплінай.

Унёсак у структураванне музеязнаўства як навукі і распрацоўка асноўных паняццяў даследчыкаў з СССР і шэрагу ўсходніх еўрапейскіх краін (І. Бенеш, Г. Грэгаравы (ЧССР), В. Хербст, І. Авэ, К. Шрайнер (ГДР), В. Глузінскі, З. Жыгульскі (ПНР) і інш.).

Тэарэтычныя даследаванні (Э. Александзер (ЗША), Ю. Ромедзер (ФРГ), В. Софка (Швецыя), Дж. Льюіс (Англія)). Аналіз узаемадзеяння музея і грамадства, ролі музея ў сучасным свеце К. Хадсана.

Тэма 2. Тэарэтычнае асэнсаванне праблем музеязнаўства ў другой палове XX – пачатку XXI ст.

Публікацыі па методыцы і практыцы работы з музейнымі калекцыямі: структура музейных фондаў, прынцыпы камплектавання, вывучэння, атрыбуцыі калекцый, методыка ўліку і заха-

вання фондаў. Методыка вывучэння і навуковага апісання разнастайных тыпаў музейных прадметаў у працах У. М. Фаміна, І. М. Суслава, М. М. Левінсон-Нячаевай, Л. М. Ганчаровай, Э. А. Паўлючэнкі і інш. Аналіз фондаў як сістэмы, праблемы абгрунтавання іх структуры ў працах Н. П. Фінягінай, У. М. Фаміна.

Асноўныя прынцыпы пабудовы экспазіцый, іх структура, навуковае і мастацка-архітэктурнае праектаванне, методыка і прынцыпы фарміравання экспазіцыйных комплексаў у працах А. Б. Закса, А. І. Міхайлоўскай, А. М. Эфроса, А. С. Соусціна, М. Т. Майстроўскай, Ж. Ралена, Т. Дафі, У. М. Паляковай, М. Б. Гнядоўскага, Ж. Ландры, Ж.-П. Наталі і інш.

Інфармацыйныя выданні па кірунках і тэарэтычных праблемах музейнай справы: Расійская музейная энцыклапедыя (2001). Агляд літаратуры па музейялогіі і музейнай справе па агульнатэарэтычных праблемах.

Літаратура па пытаннях экспазіцыйнай, навукова-даследчай і фондавай рабоце музеяў. Выданні вучэбнага характару па музейялогіі і музейнай справе Т. Ю. Юрэневай, Л. М. Шляхцінай, Э. А. Шулепавай, С. І. Сотнікавай і інш.

Агляд артыкулаў у зборніках «Музейная экспозиция. На пути к музею XXI века» (1997), «Музей и новые технологии. На пути к музею XXI века» (1999), «Теория и практика музейного дела в России на рубеже XX–XXI веков» (2001) і інш.

Тэма 3. Навуковыя даследаванні па праблемах міжкультурных камунікацый

Месца музеяў у міжкультурных камунікацыях у працах М. Т. Бяляўскай, М. І. Рашэтнікава, Э. А. Паўлючэнкі, К. Банэгі, Т. Х. Хансэна, Д. Жамо і інш. Музейна-педагагічныя праграмы. Гульні для школьнікаў, студыі і майстэрні. Распрацоўкі для розных катэгорый наведвальнікаў. Тэарэтычныя даследаванні аб новых рэальнасцях музейнай практыкі.

Навуковыя даследаванні, прысвечаныя канкрэтным музейным прадметам, калекцыям. Работы, прысвечаныя абгрунтаванню спецыфікі музейных навуковых даследаванняў, вызначэнню прадмета даследаванняў музейялогіі і функцый музея як сацыяльнага інстытута. Публікацыі А. М. Разгона, А. Б. Закса,

І. Неуступнага, А. М. Эфроса, У. Ю. Дукельскага, А. І. Фрало-ва, Т. У. Станюковіч і інш.

Тэма 4. Інтэграцыя музея. Тэорыя музейнай камунікацыі

Першыя навуковыя даследаванні камунікацыйных працэсаў (Р. Хартлі). Гуманітарны і дакладны падыходы да вывучэння спецыфікі камунікацыйных працэсаў. Праблемы сувязі культуры з разнастайнымі тыпамі камунікацыі ў працах К. Леві-Строса. Тэарэтычныя даследаванні праблем камунікацыі М. С. Кагана, Р. Якабсана, Ж. Фажэ, В. Шрама і інш. Тэорыя музейнай камунікацыі канадскага навукоўца Д. Камерона. Канцэпцыя «музея-форума» Д. Камерона. Публікацыі французскага музеолага Ж.-А. Рыёра па тэарэтычным абгрунтаванні экамузеялогіі. Новы самастойны напрамак «Новая музеялогія». Інтэграцыя музея ў навакольнае асяроддзе і сацыялізацыя.

Тэма 5. Новыя тэндэнцыі ў развіцці музеяў у другой палове XX – пачатку XXI ст.

Інавацыі ў музейнай справе ў другой палове XX – пачатку XXI ст. Культурна-адукацыйныя цэнтры і іх асноўныя задачы. Нацыянальны цэнтр мастацтваў і культуры імя Жоржа Пампіду. Нетрадыцыйныя праграмы культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. З'яўленне спецыяльных музейных структур. Навучэнне персаналу для культурна-адукацыйнай работы з наведвальнікамі.

Аўтары новых музейных канцэпцый. Матывы ўтварэння спецыялізаваных музеяў. Новы тып перасоўных выстаў для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

Дзіцячыя музеі. Экспазіцыйная і адукацыйная работа ў дзіцячых музеях. Дзіцячы музей у Халоне (Ізраіль). Дзіцячы музей у Полацку. Перспектывы развіцця дзіцячых музеяў.

Экамузеі як новы тып музейнай установы. Захаванне гістарычнага асяроддзя: архітэктурных помнікаў, ансамбляў, фрагментаў культурна-гістарычнага асяроддзя. Канцэпцыя інтэграваных музеяў.

Тэма 6. Музей як культурная форма

Паняцце «культурная форма» і яго метадалагічнае значэнне. Гісторыя культуры як аб'ект даследавання. Плюралістычны падыход да культурна-гістарычнага аналізу і тэарэтыка-канцэптуальнай трактоўкі феноменаў культуры. Музей як феномен культуры.

Разнастайнасць гістарычных і існуючых форм музейных устаноў. Этапы іх эвалюцыі. Аналіз і роля музеяў у культурным жыцці грамадства на этапах яго развіцця. Праблемы музейлогіі як адно з актуальных кірункаў культуралагічных даследаванняў. Лакальныя культуры і глабальны культурны ўніверсалізм. Захаванне самабытнасці культур. Сувязь артэфакта з культурай як цэласнай з'явай.

Тэма 7. Асноўныя тэндэнцыі фарміравання экспазіцый мастацкіх музеяў XX – пачатку XXI ст.

Новая музейная канцэпцыя. Музейная арганізацыя «Museum Association» і яе роля. Вызначэнне асноўнай мэты музея. «Навуковая калекцыя» і «дэманстрацыйная калекцыя». Новыя падыходы да разумення сутнасці і задач экспазіцый мастацкага музея. Эстэтызацыя мастацтва ў мастацкіх музеях першай трэці – сярэдзіны XX ст. Эстэтычныя тэорыі. Канцэпцыі П. Валеры, А. Бара, А. Эліота. Экспанат у фокусе. Асноўныя фактары эфектыўнасці экспазіцыі. Канцэпцыя экспанавання: «праблемная групіроўка».

Новы кірунак у 1930–40-х гг. у колеразнаўстве. Тэорыя Ф. Бірэна «дынамічнага ці фіксуючага колеру» і «аптымальных колераў» ці «зьялёнага колеру». Тэорыі нямецкіх вучоных Г. Фрылінга і К. Ауэра «колеры з высокай здольнасцю адлюстравання». Каэфіцыент адлюстравання ў каларыстычным рашэнні экспазіцый. Класіфікатар колеру.

Рэалізацыя канцэпцыі «экспанат у фокусе» ў 1950–90-я гг. Прынцып музейнай экспазіцыі «Белы Куб».

Праблема колеру і асвятлення ў экспазіцыях XXI ст. Інавацыі ў сістэме асвятлення. Музей сучаснага мастацтва (Нью-Ёрк). Выстава «Шэдэўры ў турнэ па свеце» (Кунст-хале, Франкфурт-на Майне). Тэхнічнае абсталяванне сучасных музеяў.

Тэма 8. Асноўныя тэндэнцыі ў сучаснай музейнай архітэктуры і яе ўплыў на структуру музейнай экспазіцыі

Асноўныя тэндэнцыі ў музейнай архітэктуры другой паловы ХХ – пачатку ХХІ ст. Будынкi музеяў С. Гугенхайма ў Нью-Ёрку, Венецыі, Берліне. Будынак Музея Гугенхайма ў Більбао (Ф. Геры) і Геці-цэнтра ў Лос-Анджэлесе (Р. Маер, 1997), Гугенхайм Соха (А. Ісадзакі, 1992).

Музейныя будынкi: Гугенхайм Лас-Вегас (Р. Коалхас, 2001). Будынкi Kunsthaus Graz П. Кука і К. Фур'е (2003); Цэнтр сучаснага мастацтва (З. Хадзід, 2007). Праекты ў Абу-Дабі і Вільнюсе (2006–2008). Перспектывы развіцця музейнай архітэктуры ў Еўропе і ЗША.

Тэма 9. Інфармацыйнае забеспячэнне музейнай экспазіцыі на сучасным этапе

Аўдыявізуальныя сродкі як перадумовы з'яўлення інфармацыйных тэхналогій у экспазіцыі. Гісторыя развіцця інфармацыйнай падтрымкі экспазіцыі і часовых выстаў. Суадносіны традыцыйных музейных экспанатаў і інфармацыйных прадуктаў у межах экспазіцыі.

Тэхнічнае абсталяванне як форма паказу розных відаў музейных пасрэднікаў (чарцяжоў, фотаздымкаў, мультымедычных пасрэднікаў і г. д.). Інфармацыйна-камунікатыўная мадэль музейнай экспазіцыі. Патэнцыял музея ў інфармацыйным грамадстве.

Метадалагічныя прынцыпы выкарыстання інфармацыйных тэхналогій у музейным праектаванні. Методыка стварэння і ўкаранення інфармацыйных тэхналогій у музейнай экспазіцыі. Роля інфармацыйных тэхналогій у музеі ў святле вучэння Э. Тофлера. Сучасныя інфармацыйныя тэхналогіі ў сістэме экспазіцыі музея. Роля інфармацыйных рэсурсаў у музейным праектаванні.

Тэма 10. Канцэпцыя сучаснай культурна-адукацыйнай дзейнасці музея

Асноўныя навуковыя парадыгмы культурна-адукацыйнай дзейнасці музея. Асаблівасці станаўлення і функцыянавання

навуковых школ па тэорыі і практыцы арганізацыі культурна-адукацыйнай дзейнасці. Пытанні сучаснай метадалогіі і гісторыі культурна-адукацыйнай дзейнасці як сукупнасці тэарэтычных палажэнняў, канцэпцый, метадаў на базе інтэграцыі філасофска-культуралагічных, педагагічных і іншых гуманітарных дысцыплін.

Структура, змест, формы і метады сучасных культурна-адукацыйных тэхналогій. Прынцыпы і метады тыпалагічнага аналізу. Метады навуковага даследавання праблемнага поля соцыуму. Характарыстыка базавых тэхналагічных сістэм культурна-адукацыйнай дзейнасці (асветніцкіх, рэкрэацыйных, крэатыўных, відовішчных, камунікатыўных, гульнявых, інфармацыйных і інш.). Роля параўнальна-гістарычнага, тыпалагічнага, структурнага і сістэмнага метадаў у вывучэнні сучасных тэхналогій культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў.

Тэма 11. Культурна-адукацыйная дзейнасць музеяў на сучасным этапе

Музей як культурны інстытут на сучасным этапе. Культурна-адукацыйная дзейнасць як важны элемент музейнай камунікацыі. Культурна-адукацыйная дзейнасць і праблемы сучаснай музейнай прасторы. Традыцыйныя формы і навацыі культурна-адукацыйнай дзейнасці музеяў. Тыпалогія сучасных форм культурна-адукацыйнай дзейнасці мастацкага музея. Роля новых тэхналогій у культурна-адукацыйнай дзейнасці музея.

Класіфікацыя культурна-адукацыйных форм В. Бацяковай, М. Юхневіча. Асноўныя характарыстыкі класіфікацыі: клас элементарных форм і яго тыпы. Характарыстыка класа комплексных форм. Характарыстыка культурна-адукацыйнай дзейнасці мастацкіх і гістарычных музеяў. Музейная праграма Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь «Археалагічнае падарожжа ў часе і прасторы (першабытная эпоха на Беларусі)».

Асаблівасці культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея. Класіфікацыя форм культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея і сучасныя музейна-педагагічныя навацыі. Вядучыя кірункі, формы і метады культурна-адукацыйнай дзейнасці этнаграфічнага музея.

Эфектыўныя і перспектыўныя кірункі культурна-адукацыйнай дзейнасці.

Тэма 12. Асноўныя праблемы тыпалогіі музеяў і іх характарыстыка

Праблема тыпалагічнага абагульнення пры правядзенні класіфікацыі музеяў. Розніца паміж класіфікацыяй і тыпалагізацыяй. Тыпалагічныя абагульненні як важнейшы сродак гістарычнага аналізу.

Тыпалогія музеяў па Ф. І. Шміту: навуковыя, вучэбныя і публічныя музеі і іх характарыстыкі. Асноўны крытэрыі тыпалогіі А. М. Разгона. Тыпы музеяў: асветніцкі (масавы), даследчы, акадэмічны, вучэбны. Тыпалогія музеяў у працах Д. А. Рабіковіч. Першы ўзровень тыпалогіі: калекцыйныя і ансамблевыя музеі. Характарыстыка другога ўзроўню тыпалогіі: мастацкія і гістарычныя музеі; музеі экскурсійна-турыстычнага тыпу; музеі гісторыка-рэвалюцыйныя і ваенна-гістарычныя; краязнаўчыя музеі; музеі – культурныя цэнтры. Праблемы тыпалогіі другога ўзроўню.

Тэма 13. Тэарэтычныя аспекты вывучэння музеяў-запаведнікаў

Новая музейная і экамузейная як метадалагічная аснова развіцця музеяў-запаведнікаў і музеяў пад адкрытым небам. Трактоўка музея пад адкрытым небам у вузкім і шырокім сэнсе. Паралелізм тэрмінаў і яго прычыны. Суадносіны тэрмінаў «музей пад адкрытым небам», «скансэн», «экамузей» з паняццямі «этнапарк», «нацыянальны парк». Інтэрпрэтацыя дадзеных паняццяў у сучасным музейзнаўстве. Пашыранае тлумачэнне паняцця музея пад адкрытым небам у фармуліроўцы ІКАМ.

Праблема класіфікацыі музеяў-запаведнікаў. Шматграннасць падыходаў да рашэння дадзенай праблемы. Абмежаванасць класіфікацыі ІКАМ (1982). Вылучэнне чатырох катэгорый музеяў пад адкрытым небам: этнаграфічныя, гістарычныя, экалагічныя і археалагічныя. Тыпалагічная класіфікацыя помнікаў архітэктуры А. Самсонавай. Выдзяленне крытэрыяў адбору помнікаў.

Працэсы трансфармацыі музеяў-запаведнікаў у «жывыя», «інтэграваныя» музеі. Экамузейная як новы кірунак у музейзнаўстве. Тэарэтыка-метадалагічная аснова змен у музейным будаўніцтве.

Экамузеі як нацыянальна-культурныя цэнтры па захаванні, вывучэнні і выкарыстанні гістарычных аб'ектаў у асяроддзі бытавання. Метады і этапы стварэння экамузеяў. Вопыт дзейнасці экамузеяў у Еўропе і Расіі. Экамузеі Францыі («Экамузей д'Уасан», «Экамузей дэ Мон д'Ар'е», «Экамузей дэ Сен-Дэган»).

Тэма 14. Праблемы музеефікацыі помнікаў драўлянага дойлідства

Праблемы музеефікацыі і захавання помнікаў драўлянага дойлідства. Вызначэнне помніка як носьбіта будаўнічай традыцыі. Музеефікацыя добра захаваных і рэканструяваных элементаў гістарычнага асяроддзя. Унікальныя помнікі драўлянага дойлідства. Метады захавання гісторыка-культурнай спадчыны. Рэстаўрацыя і кансервацыя аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць. Фрагментарная рэканструкцыя.

Тэма 15. Праблемы музеефікацыі археалагічных аб'ектаў

Тэарэтычныя даследаванні па пытаннях музеефікацыі археалагічных аб'ектаў. Праблемы кансервацыі, захавання і паказу пад адкрытым небам ці ў павільёнах археалагічных аб'ектаў. Музей археалогіі «in situ».

Праблемы захавання і экспанавання асобных археалагічных прадметаў і калекцый. Супярэчнасць паміж галоўным прынцыпам музейнага захавання і прынцыпам непадзельнасці археалагічных калекцый. Асаблівасці каталагізацыі археалагічных прадметаў. Археалагічная экспазіцыя. Экспазіцыйная і фондавая работа айчынных і замежных музеяў археалогіі.

Камп'ютарная археалагічная праграма. Трохмерная рэканструкцыя архітэктурных і скульптурных скарбаў Парфенона. Сайты па археалогіі («Скіфіка – Кельтыка», «Партал археалогіі Расіі», «Сервер усходнееўрапейскай археалогіі»). Д. Кепін «Музейны этнаархеалагічны тэатр».

Тэма 16. Феномен музея гарадскога асяроддзя

Спецыфіка музея гарадскога асяроддзя. Урбанскансэнны як аснова для разгляду іх у якасці самастойнай з’явы. Сумяшчэнне рыс музеяў-запаведнікаў розных профіляў (гісторыка-архітэктурнага, этнаграфічнага, археалагічнага і інш.). Шляхі стварэння музея гарадскога асяроддзя і іх фактары. Стан навуковай распрацоўкі праблематыкі, асаблівасці нацыянальнай культуры і інш. Комплекснае вывучэнне феномена музея гарадскога асяроддзя ў спектры культуралагічных праблем.

Прымяненне аксіялагічнага метаду для вызначэння ўнікальнасці, архітэктурна-мастацкай і гісторыка-культурнай каштоўнасці гарадскіх помнікаў і забудовы.

Наяўнасць у структуры музея гарадскога асяроддзя трох кампанентаў: комплексаў архітэктурных помнікаў і зон аховы, калекцыі аўтэнтчных гісторыка-побытавых прадметаў і дакументальных матэрыялаў.

Аналіз стварэння музеяў гарадскога асяроддзя ў Італіі (Ферара), Албаніі (Гіракастра і Берат), Даніі (Орхус), Балгарыі (Несебр), Вялікабрытаніі (Гарадскі сектар музея пад адкрытым небам у Бімішы), Украіне (Кіеў, Львоў), у Прыбалтыцы. Перспектывы стварэння музея гарадскога асяроддзя ў г. Мінску.

Тэма 17. Рэгіянальныя музеі ў культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі

Рэгіянальная спадчына: вопыт вывучэння і музеефікацыі гісторыка-культурнай спадчыны Расіі і краінаў Еўропы. Значэнне краязнаўчых рэгіянальных музеяў у захаванні гісторыка-культурнай спадчыны. Экспазіцыйная дзейнасць як інтэрпрэтатар рэгіянальнай гісторыі музейнымі сродкамі. Механізм узаемадзеяння музея і грамадства, яго роля ў развіцці рэгіёна. Эвалюцыя рэгіянальных музеяў Беларусі ў канцы ХХ – пачатку ХХІ ст.

Рэгіянальныя музеі як транслятары гісторыка-культурнай спадчыны беларускага народа. Вывучэнне і выкарыстанне гісторыка-культурнай і прыродна-ландшафтнай спадчыны рэгіёнаў Беларусі. Праблемы музеефікацыі гісторыка-культурнай спадчыны рэгіёнаў Беларусі. Перспектывы развіцця рэгіянальных музеяў у культурнай прасторы ва ўмовах глабалізацыі.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Калбаска, А. М.* Музейны дзярыуш, ці Уваходзіны ў новую музейялогію / А. М. Калбаска. – Мінск : БелПЭК, 1999. – 148 с.
2. *Калугина, Т. П.* Художественный музей как феномен культуры / Т. П. Калугина. – СПб. : Петрополис, 2001. – 221 с.
3. *Музей и современные технологии* : материалы Всерос. науч. конф., Томск, 20–23 мая 2003 г., 20–24 сент. 2004 г., 19–22 нояб. 2005 г. / отв. ред. Э. И. Черняк. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 2006. – 300 с.
4. *Музейная экспозиция. Теория и практика. Искусство экспозиции. Новые сценарии и концепции*: сб. науч. ст. / Рос. ин-т культурологии; отв. ред.-сост. М. Т. Майстровская. – М., 1997. – 368 с.
5. *На пути к музею XXI века. Региональные проблемы развития музейного дела* : [сб. ст. / редкол.: Н. А. Никишин (отв. ред.) и др.]. – М., 1991. – 157 с.: ил. – (Музееведение / М-во культуры РСФСР, АН СССР, НИИ культуры).
6. *Основы музееведения* : учеб. пособие / отв. ред. Э. А. Шулепова. – М. : Едиториал УРСС, 2005. – 504 с.
7. *Пшеничная, С. В.* Музей как социокультурный феномен. Информационно-коммуникативная модель / С. В. Пшеничная. – СПб. : Образование, 1999. – 185 с.
8. *Сотникова, С. И.* Музеология : пособие для вузов / С. И. Сотникова. – М. : Дрофа, 2004. – 192 с.
9. *Шляхтина, Л. М.* Основы музейного дела : учеб. пособие для студентов пед. и гуманитар. вузов / Л. М. Шляхтина. – СПб. : СпецЛит, 2000. – 160 с.
10. *Юренева, Т. Ю.* Музееведение : учебник для высшей школы / Т. Ю. Юренева. – М. : Академический проект, 2003. – 560 с.

Дадатковая

1. *Афанасьева, Н. В.* Музейный экспонат с точки зрения семиотики / Н. В. Афанасьева // Актуальные проблемы культурологии : материалы науч.-практ. конф., посвящ. памяти В. И. Колосничина (14–15 апр. 2000 г., Екатеринбург) / Урал. гос. ун-т им. А. М. Горького. – Екатеринбург : Б.и., 2001. – С. 108–109.

2. *Волькович, А. Ю.* Модель музейной коммуникации в концепциях зарубежных музееведов / А. Ю. Волькович // Музей в современной культуре : сб. ст. – СПб., 1997. – С. 69–73.
3. *Гнедовский, М. Б.* Принципы классификации музеев / М. Б. Гнедовский, О. В. Хлопина // Музееведение. Вопросы теории и методики: сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1987. – С. 25–54.
4. *Дукельский, В. Ю.* Памятники истории и культуры в системе музейной деятельности / В. Ю. Дукельский // Памятниковедение: теория, методология, практика : сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1986. – С. 89–107.
5. *Зиновьева, Ю. В.* О функциях музея / Ю. В. Зиновьева // Музей в современной культуре : сб. ст. – СПб., 1997. – С. 259–269.
6. *Зиновьева, Ю. В.* Взаимодействие музея и общества как социокультурная проблема : автореф. дис. ... канд. культурологии / Ю. В. Зиновьева; Санкт-Петерб. гос. ун-т культуры и искусств. – СПб., 2000. – 19 с.
7. *Зыков, А. В.* Музееведческая концепция Н. Ф. Федорова и современное музееведение : монография / А. В. Зыков; Кемер. ист.-архитектур. музей-заповедник «Красная Горка». – Кемерово : Крас. Горка, 2002. – 146 с.
8. *Камерон, Д. Ф.* Музей: храм или форум? / Д. Ф. Камерон // Музейное дело. Музей – культура – общество : сб. науч. тр. – М., 1992. – С. 259–275.
9. *Киршина, С. В.* Опыт построения концептуальной модели музея как феномена культуры / С. В. Киршина // Музей в современной культуре : сб. ст. – СПб., 1997. – С. 251–256.
10. *Колбаско, А. М.* К проблеме классификации типологии музеев / А. М. Колбаско // Оперативная информация по проблемам культуры и искусства / Нац. б-ка Беларуси, Отд. науч. информации по пробл. культуры и искусства. – [Б.м.]. – 1999. – Вып. 2. – С. 9–15.
11. *Культурный ландшафт как объект наследия* / под ред. Ю. А. Веденина, М. Е. Кулешовой. – М. : Ин-т наследия; СПб. : Дмитрий Буланин, 2004. – 620 с.
12. *Ласкавый, В. С.* Сохранность и защита культурных ценностей : учеб. пособие / В. С. Ласкавый ; С.-Петерб. гос. акад. культуры. – СПб., 1994. – 121 с.
13. *Мастеница, Е. Н.* Актуализация культурного наследия в музее: образовательный аспект / Е. Н. Мастеница // Образование в пространстве культуры : сб. науч. ст. Вып. 2. – М. : РИК, 2005. – С. 199–206.

14. *Музееведение*. Музеи мира : сб. науч. тр. / НИИ культуры. – М., 1991. – 384 с.

15. *Музейное дело в России*. – 2-е изд. / под ред. М. Е. Каулен (отв. ред.), И. М. Коссовой, А. А. Сундиевой. – М. : ВК, 2005. – 614 с.

16. *Музеї і культурная спадчына як частка глабальнай інфармацыйнай прасторы* // Матэрыялы Міжнар. канф. – Полацк : Б.в., 2002. – 8–11 крас. – С. 110–111.

17. *Музеология – Музееведение в XXI веке. Проблемы изучения и преподавания* : материалы Междунар. науч. конф., Санкт-Петербург, 14–16 мая 2008 г. / отв. ред. А. В. Майоров. – СПб., 2009.

18. *Методические рекомендации по использованию музейной терминологии*. – М. : Центр. изд-во музея МВД СССР, 1987. – 45 с.

19. *Никишин, Н. А.* Музей – природа – общество. К вопросу о современном развитии социальных функций естественно-научных музеев / Н. А. Никишин // *Музейное дело. Музей – культура – общество* : сб. науч. тр. – М. : Изд-во Музея революции, 1992. – С. 185–196.

20. *Поляков, Т. П.* Как делать музей?: (о методах проектирования музейной экспозиции) : учеб. пособие для студентов и аспирантов, обучающихся по специальности «Музееведение» / Т. П. Поляков. – М. : Рос. ин-т культурологии, 1996. – 253 с.

21. *Семененко, Т. Н.* Экомuzeи Франции: новые тенденции в развитии музейной идеологии / Т. Н. Семененко // *Музейное дело. Музей – культура – общество* : сб. науч. тр. – М. : Изд-во Музея революции, 1992. – С. 214–227.

22. *Скрипкина, Л. И.* Социальная миссия музея / Л. И. Скрипкина // *Справочник руководителя учреждения культуры*. – 2005. – № 7. – С. 50–59.

23. *Странский, З.* Музей, искусство и перспективы развития человечества / З. Странский // *Музейное дело. Музей – культура – общество* : сб. науч. тр. – М., 1992. – С. 247–258.

24. *Сундиева, А. А.* Музей как культурная форма / А. А. Сундиева // *Культурные миры : материалы науч. конф. «Трилогия и типы культур: разнообразие подходов»*, 20–22 марта 2000 г., Москва. – М. : Б.и., 2001. – С. 210–215.

25. *Юренева, Т. Ю.* Музей в мировой культуре / Т. Ю. Юренева. – М. : Рус. слово, 2003. – 536 с.

Вучэбнае выданне

АКТУАЛЬНЫЯ ПРАБЛЕМЫ МУЗЕЯЗНАЎСТВА

*Вучэбная праграма па спецыяльнасці
другой ступені вышэйшай адукацыі 1-23 80 02 Музеязнаўства,
кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб'ектаў*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар А. У. Гіцкая

Падпісана ў друк 2012. Фармат 60x84¹/₁₆.
Папера пісчая № 2. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 0,98. Ул.-выд. арк. 0,70. Тыраж 50 экз. Заказ 51.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
ЛІ № 02330/0003939 ад 19.05.2011.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ